

הלכה יא (בדפוסי המשנה: הלכה ט; בדפוסי התלמוד: הלכה ה)

משנה

אחת לשלשים יום משערין את הלשכה. כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע, עמדו משלש יספק מארבע; משלש ועמדו מארבע יספק מארבע, שיד הקדש על העליונה. אם התליעה סולת – התליעה לו, ואם החמיץ יין – החמיץ לו. אינו מקבל מעותיו, עד שיהא המזבח מרצה.

אור ל'שרים

כז,כז) - הרי בהמה טמאה אמורה. הא מה אני מקיים "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה"? בבעלי מומין שיפדו. - יכול יפדו על מום עובר? - תלמוד לומר: "אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה" - שאינה קריבה כל עיקר, יצתה זו שאינה קריבה היום וקריבה למחר.

חברייא

הכינוי 'חברייא', המופיע תכופות בירושלמי, מתייחס לקבוצת תלמידי חכמים באחת משיבותיה של ארץ ישראל, בייחוד בטבריה, בתקופת האמוראים, שעדיין לא הגיעו להוראה.

☆☆☆

הלכה יא (בדפוסי המשנה: הלכה ט; בדפוסי התלמוד: הלכה ה)

משנה

אחת לשלשים יום משערין את הלשכה – קובעים את השער (המחיר) למשך שלושים יום עם הספק שקיבל עליו לספק להקדש יינות ושמנים וסלתות בשביל נסכים ומנחות. ובתוך אותם שלושים יום, אם התייקר השער – מספק כפי שקבעו, ואם הוזל – נותן כשער הזול, כמפורש להלן. כל המקבל עליו לספק סלתות – וכן יינות ושמנים, מארבע – סאים בסלע, ואחר כך עמדו משלש – סאים בסלע, שהתייקרו הסלתות, יספק מארבע – סאים בסלע, כפי השער שקבעו בתחילה; משלש – אם קיבל עליו לספק סלתות משלוש סאים בסלע, ועמדו מארבע – סאים בסלע, שהוזלו הסלתות, יספק מארבע – סאים בסלע, כפי השער הזול, שיד הקדש על העליונה – ואין ההקדש מפסיד אם התייקרו או הוזלו הדברים שהספקים מוכרים להקדש.

אם התליעה סולת – שנמלאה תולעים, אפילו לאחר שנמסרה להקדש, – התליעה לו – לספק, והוא חייב לספק להקדש סולת אחרת, ואם החמיץ יין – החמיץ לו – לספק, והוא חייב לספק להקדש יין אחר, שהספק חייב באחריות הסולת והיין עד שיקרבו על המזבח. אינו מקבל מעותיו – מגזבר ההקדש תמורת הדברים שסיפק לו, עד שיהא המזבח מרצה – מכפר, כלומר, לאחר שקרבו המנחות והנסכים על המזבח.

קשה: ברא (=בהדא) כתיב: – וכי בזאת כתוב: "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן ליה" והעמיד את הבהמה לפני הפה"ן "והעריף הפה"ן אתה..." (ויקרא כז,יא-יב) – המקדיש יעמיד את הבהמה לפני אחד הכוהנים, והכוהן ישום את ערך הבהמה לפי ערכה בשוק, כדי שהמקדיש או אדם אחר יוכל לפדות אותה מן ההקדש לפי הערך שקבע הכוהן?! – איך אפשר לומר שהכתוב מדבר בבהמה בעלת מום שקדם מומה להקדשה? והרי הכתוב הזה עצמו אומר, שבהמה זו צריכה העמדה והערכה כדי לפדותה ולהוציאה לחולין, ואילו בהמה בעלת מום שקדם מומה להקדשה אינה צריכה העמדה והערכה כדי לפדותה, והיא נפדית בלא העמדה והערכה, כיוון שמתחילה לא היתה ראויה להקרבה, ורק בהמה שקדם הקדשה למומה (שהוקדשה למזבח כשהיתה תמימה ואחר כך נולד בה מום) צריכה העמדה והערכה כדי לפדותה. - אין מתרצים קושיה זו.

הקטע "טעמא דהין תנייא..." על פי עניינו, מקומו לעיל עם פירוש השיטות השונות בעניין הפריש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו. בקטע הזה מובאת מסורת אחרת בשם רבי יוחנן לעניין.

בספרא 'בחוקות' פרשה ד נאמר: "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה" (ויקרא כז,יא) - יכול בבהמה טמאה הכתוב מדבר? - כשהוא אומר: "ואם בבהמה הטמאה ופדה" (ויקרא כז,כז), הרי בהמה טמאה אמורה. הא אינו מדבר אלא בפסולי המוקדשים שיפדו (הכתוב קרא לבהמה בעלת מום "טמאה", משום שהיא אסורה בהקרבה על המזבח כטמאה, והכתוב הוסיף "אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה", משום שאינה אסורה אלא בהקרבה על המזבח אבל לא באכילה, ואילו טמאה ממש אסורה גם באכילה). - יכול יפדו על מום עובר? - תלמוד לומר: "אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה", יצא מום עובר, שהוא כשר ליקרב למחר (לאחר זמן).

ובבבלי מנחות קא,א, בכורות לז,ב ותמורה לב,ב אמרו: תניא: "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קורבן לה" (ויקרא כז,יא) - בבעלי מומים שיפדו הכתוב מדבר. - אתה אומר: בבעלי מומים, או אינו אלא בבהמה טמאה ממש? - כשהוא אומר: "ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך" (ויקרא